

*Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate
Kutseliidu, Eesti Õdede Liidu ja Eesti Haiglate
Liidu, Eesti Kiirabi Liidu, Eesti Perearstide Seltsi
vahelise lepituskoosoleku*

PROTOKOLL nr 3-1/3.4

Lepitusläbirääkimised toimusid **31. mail 2016** algusega **kell 11.00**
Sotsiaalministeeriumi **ruumis 125**.

Koosolekust võtsid osa:

Eesti Arstide Liidu poolt osalesid: Andres Kork, Katrin Rehemaa, Lembi Aug, Jaan Sütt;

Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu poolt osalesid: Iivi Luik, Katrin Olo-Laansoo;

Eesti Õdede Liidu poolt osalesid: Gerli Liivet, Linda Jürisson, Ilme Tropp;

Eesti Haiglate Liidu poolt osalesid: Urmas Sule, Tõnis Allik, Hedy Eriksoo, Mart Einasto, Siiri Toomiste;

Eesti Kiirabi Liidu poolt osalesid: Ago Kõrgvee;

Eesti Perearstide Seltsi poolt osalesid: Diana Ingerainen;

Sotsiaalministeeriumi poolt osalesid: Jevgeni Ossinovski, Maarja Kerner, Heli Paluste, Karin Volmer;

Eesti Haigekassa poolt osalesid: Tanel Ross;

Riikliku Lepitaja Kantselei poolt osalesid: Henn Pärn (riikliku lepitaja kohusetäitja), Raivo Paavo (nõunik), Merle Aro-Raal (kantselei juhtaja).

Koosolekut juhtis: Henn Pärn

Protokollis: Merle Aro-Raal

Päevakord: kollektiivlepingu sõlmimise võimalikkusest osapoolte vahel

R. Paavo avab läbirääkimised, tutvustab lühidalt töötüli avaldust ja seni lepitusprotsessis toimunud. Tutvustab lepituskoosoleku ülesehitust: kõigepealt saab sõna lepitaja, kes annab ülevaate senisest lepituse kulgemisest, siis saavad sõna avalduse esitajad ning tööandjate esindajad, sõna saavad ka haigekassa esindaja kui ka tervise- ja tööminister. Ütleb, et tänase kohtumise kõige olulisem osa on lepituse edasiste sammude paika panemine.

Henn Pärn ütleb, et on saanud tervishoiu ametiühingutelt kaks avaldust, ühe osas oleme juba kokku saanud ja samme lahenduse poole astunud. Sellel on kindlasti oma osa ka praegu arutatavas lepingus. Jooksvalt tuleb üle vaadata hinnad, mis aegu tagasi sai kehtestatud. Arvab, et senine lepitus võiks personalikoormuste teemat rohkem ja sügavamalt käsitleda. Täna on oluline välja selgitada meie rahalised võimalused ja paika panna just kõige olulisem tuleviku seisukohalt.

Andres Kork ütleb, et Arstide Liit on teinud omapoolsed ettepanekud ja saanud vastuse, mis neid mitte üheski punktis ei rahuldanud. Arvan, et on aeg alla kirjutada eriarvamuste protokoll. Seda saab vältida juhul kui poliitilise otsusega pannakse raha tervishoidu juurde, et me läheneksime rahastuselt Euroopale. Aga kui seda teha ei taheta, tuleb kokku tõmmata tervishoiuteenuste maht, et hinnad muutuksid realistlikuks. Kui seda teha ei saa tuleb liikuda eriarvamuste protokollis suunas.

Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu ja Eesti Õdede Liidu esindajad on Eesti Arstide Liiduga ühel meelel.

Urmas Sule ütleb, et koormuste teema osas oleme teinud oma ettepaneku. Näeme, et haiglates on sisemist pinget hästi palju. Arstide osas ainult miinimumpalga tõus on viinud selleni, et kadunud on palkade sisemine hierarhia ja seda ei saa õigeks pidada. Seetõttu oleme teinud haigekassale ettepaneku suurendada hinnas olevat palgakoefitsienti, et oleks võimalik säilitada sisemisi diferentse. Meie poolt tehtud ettepaneku sisemine loogika näeb ette seda, et oleme teinud ettepaneku õdede ja hooldajate palga tõstmiseks ennak tempos, et see saavutaks kahe aasta jooksul 60% arsti miinimumtasemest. See ettepanek lükati tagasi. Ei ole mõistlik praeguses läbirääkimiste faasis lõpetada, küll aga oleme ametiühinguga nõus selles osas, et läbirääkimiste raamid on ahtakesed.

Tanel Ross selgitab, et eelmisel kohtumisel märtsis andsime prognoosi ja see ei ole muutunud, haigekassa stsenaarium negatiivsem kui riigieelarve strateegia ette näeb. Me vaatama igaaastaselt hinnad osapooltega läbi, kui vaja vaatame ka need ettepanekud läbi.

Henn Pärn ütleb, et WHO ja Maailmapank on teinud oma ettepanekud, et raha paremini kasutada, Tuletab meelde, et ka eelmine leping tuli raskelt.

Tanel Ross vastab, et kõige suurem muutus on see et statsionaarne arstiabi ravijuhtudes on vähenenud. oleme seda vähem eelarvestanud. Siin võib olla mõju EMO-le jne. Tegevused on keerulisemalt mõõdetavad. Meie tervishoiukulud SKP-sse, arvestades arenenud riike, on tõesti tagasihoidlik.

Jevgeni Ossinovski ütleb, et ministeerium ei ole küll kollektiivlepingu osapool, kuid oleme valdkonna eest vastutavad. Meie kõikide eesmärk siin laua taga, olles erinevates rollides, on Eesti inimeste tervise tagamine. Meie oluline aspekt on see, et meie tervishoiu rahastus on keskpikas perspektiivis jätkusuutmatu. Raha oleks juurde vaja. Me peame jõudma poliitiliste otsusteni, sest vastasel korral läheb Haigekassa pankrotti. Võib vähendada solidaarse rahastuse sisu, kuid see ei oleks hea variant. Lähikuudel valitsus arutab majanduse analüüsi, ka praeguse taseme säilitamiseks on lähiajal vaja süsteemi muuta. Uut süsteemi kindlasti 1. jaanuar 2017 ei tule, see ei ole juba tehniliselt võimalik. Kevadine majandusprognoos on andnud ravikindlustusse 12 miljonit eurot juurde ja seda jõuga ära võtma ei hakata. Täna protsessi kontekstis saame arvestada praegu olemasolevate vahenditega. Praegu raha vähendamist ette näha ei ole. Eelmise leppe täitmine on olnud väga raske ja seda on tehtud teiste eelarve ridade arvelt. Kui nüüd tõsta ennak tempos kahel aastal palku, see tähendab seda, et patsiendi ligipääs teenusele väheneb, seda on võimalik teha, aga see tuleb millegi arvelt. Ma kutsun üles leidma kompromissi erinevate soovide osas. Me peaksime oma palgasoovid erinevate gruppide seas prioriseerima. Oleme jõudnud oma keskmiste palkadega rahvusvaheliselt võrreldavale tasemele. Soome naabrus tingib suurema tõusu vajaduse. Kutsub üles leidma kohti, kus king kõige rohkem pigistab.

Andres Kork ütleb, et meie ei tea sellest analüüsist midagi, äkki tutvustate.

Jevgeni Ossinovski selgitab, et kulu- ja tulubaas ei ole vastavuses, sest tööturult lahkub rohkem kui juurde tuleb, kannatab sotsiaalmaksu laekumine. Pensioniea tõus küll rakendub, kuid 2030 on meil 100 000 töötajat vähem, peame hakkama tegema siirdeid riigi eelarvest ravikindlustuse eelarvesse. Seda oleme Rahandusministeeriumis läbi rääkimas, silmas pidades erinevaid variante. Oleme seda meelt, et eelarve peab kasvama, kuid küsimus on kuidas.

Katrin Rehemaa avaldab arvamust: tore et teemaga on tegelema hakatud, kas on plaanis liikuda ka suurema mahu kompenseerimisele?

Jevgeni Ossinovski selgitab, et on erinevad stsenaariumid, et katta ära need, kes on praegu katmata, lisaks veel hambaravihüvitis jne

Katrin Rehemaa küsib, millal need muudatused võiksid tulla, kui 2017 ja 2018 tuleb läbi ajada olemasolevaga. Räägite, et tahate teisi ridu eelarves järele aidata, tuleb meelde, et ravivad ikka arstid, õed ja tugipersonal. Siin on küsimus ikkagi inimestes. Oleme näitamas, et me ei ole nõus enam niimoodi töötama. See ei ole meile hea sõnum, et peame saama hakkama olemasolevaga.

Jevgeni Ossinovski ütleb, et meile on palgad olulised, me ei saa vaadata ainult oma siseriiklike proportsioone, tuleb arvestada konvergentsi Soome tervishoiutöötajate netopalkadega. Palgad peavad tõusma ennak tempos. Teile tundub 3% vähe, aga Haigekassa eelarve lõikes on see suur summa.

Andres Kork ütleb, et statistikas võrreldakse võrreldamatut ehk arvestama jäetakse ületunnid, kui me seda arvestaks, oleks pilt keskmiste palkade osas hoopis teine.

Ago Kõrgvee ütleb, et strateegiliselt oluline on kiirabi, mis on rahastatav otse riigieelarvest.

Tõnis Allik soovib täpsustada järgmise aasta seisu, juba Haiglate Liidu ettepanek tõstab haigekassa kulu poolt. Kas meil tuleb kärpida ka juba oma tehtud ettepanekut?

Jevgeni Ossinovski ütleb, minu ettepanek on see, et positsiooni tuleb muuta, kuid otsuse teeb valitsus, valitsuse liikmena ei saa ma anda valitsuse nimel välja veksleid. Langetame otsuse kollegiaalselt septembris.

Tanel Ross RES-is Haigekassa miinuses 3 miljoni euroga, arvestades Haiglate Liidu ettepanekut oleks miinus kuskil 5-6 miljonit eurot.

Henn Pärn küsib, kuidas edasi, kui väärivad tööandjate ja töötajate organisatsioonid vastutustundlikult lepivad kokku numbrites, mis on suurem kui praegu kokku lepitud, kas minister on valmis esindama neid Valitsuses?

Jevgeni Ossinovski vastab, et Haigekassa poolt välja arvestatust pisut kõrgemale võib minna ja ma võin seda positsiooni valitsuses kaitsta, kuid ei saa garanteerida positiivset kollegiaalset otsust, see tuleks mõistagi teiste prioriteetide arvelt.

Raivo Paavo ütleb, et tuleb otsida kokkupuute punkte, et leppida numbrites kokku, ei ole hea kui jääb aasta vahel, siis jääb baas samaks.

Jevgeni Ossinovski avaldab arvamust, et muudatused rahastuses võiksid tööle hakata 1. jaanuar 2019. Siin tuleb otsida uusi katteallikaid maksude osas. Enne kui valitsus ei ole strateegiat veel arutanud, ei saa midagi täpsemalt öelda.

Andres Kork: võttes realistlikult kokku tänase kohtumise, siis lisaraha kahel järgmisel aastal valitsuse poolt on null, Haigekassa võimalus raha juurde anda on null, haiglad tahavad kokku hoida ületunnitöö arvelt. Me ei ole täna jõudnud kuhugi. Teeme otsustajatele ettepaneku nädala jooksul teha uus pakkumine, uute numbritega. Kui seda ei tule, siis sõlmime eriarvamuste protokollid.

Jevgeni Ossinovski ütleb, et värvilisi retooringuid oskame me kõik anda. Selgitan tausta: riigi majandus kasvab umbes 1% aastas, enamik riigiasutusi on saanud mitme aasta jooksul palgatõusuks null eurot, paremini on läinud sisejulgeoleku töötajatel, haritlastel, sotsiaaltöötajatel jne. Haigekassa arvestab tervishoiutöötajate palgatõusuks Eesti keskmise palga kasvu, mis on üle 5% ning õdede ja hooldajate palgatõus toimuks ennak tempos ning öelda, et see on null, siis see on demagoogia. Arusaamatu on see miks kehtivat lepingut ei täideta, meil on olemas toimiv kollektiivlepingute süsteem.

Urmas Sule ütleb, et oleme pidanud koormusstandardite osas täiendavaid läbirääkimisi, me ei ole leidnud selles osas arusaama, mis oleks mõistlik. Oleme teinud ettepaneku, et see mis puudutab ületunnitöö norme, siis need tuleb kehtestada seadustega.

Raivo Paavo ütleb, et meil ei ole mõistlik seitse kuud enne seda, kui töörahu katkeks, allkirjastada eriarvamuste protokoll. Teeb ettepaneku minna edasi ja leida võimalusi uue kollektiivlepingu sõlmimiseks. Uue ettepaneku saab teha ikka tööandja või siis teeb selle lepitaja. Kas tööandjad on valmis jätkama?

Mart Einasto meie tegutseme suletud turutingimustes, hinnad lepitakse kokku meie eest. Mingeid sisemisi reserve meil küll ei ole.

Urmas Sule meie arvame, et läbirääkimisi tasub ikka edasi pidada. Lubadust, et midagi välja tuleb ei saa muidugi anda. Lõpetada ei tundu hetkel mõistlik.

Andres Kork ütleb, et meie jätkame ainult juhul kui tuleb lisaraha, muul juhul vormistame eriarvamuste protokoll.

Tõnis Allik tuleb tõdeda, et ettenähtav Haigekassa palgatõus on kiirem kui vabariigi keskmine palgatõus. Lähtusime OECD arvutustest, et näha kas teistes riikides on arstid paremini tasustatud. Keskmiste järgi on raske riigi palgapoliitikat paika panna, kui kõik hakkavad nõudma keskmist palka. Kriitilisem koht on arstide poolel, selles osas tuleb läbi rääkida. Kõnealused teised punktid on kahtluse all, sest paljusid neist ei saa ka otse hindadesse sisse kirjutada.

Katrin Rehemaa ütleb, et Haiglate Liit on esitanud ministrile ettepaneku, mis töötajate olukorda sootuks halvemaks teeb.

Henn Pärn pöördub osapoolte poole: lugupeetud partnerid, oleme aastaid läbirääkimisi pidanud, loodan et minister tajub läbirääkimiste pinget ja oskab seda valitsuses kajastada. Lepitaja hakkab otsima lahendusi. Kohtun osapooltega ja hakkam välja selgitama võimalusi ettepaneku tegemiseks. Meil tasub läbirääkimise pinget üleval hoida, et saavutada töörahu.

Jevgeni Ossinovski ütleb, et ühest küljest venitamine ei ole muidugi hea, aga teisest küljest rahastamise protsess on selline, et saame uut teadmist selles osas alles suvise prognoosi saamisel,

senine laekumine näitab, et asi on positiivne. Kui me teeme otsuse praegu, saame otsustada ainult praeguse raha raames. Kutsub üles mitte panema kindlaid termineid, mis hakkavad meid hiljem ahistama. Kui me ei taha kokku leppetele jõuda, võime kuupäeva määrata ka homseks. Valveagade osas tehtud ettepaneku võtame praegu tagasi.

Katrin Rehemaa ütleb, meie tahame uut ettepanekut 20. juuniks.

Raivo Paavo ütleb, et nagu minister ütles, ei ole võimalik enne suvist prognoosi uut ettepanekut teha.

OTSUSTATI:

Riiklik lepitaja esitab oma kompromissettepaneku 10 päeva peale suvise majandusanalüüsi avaldamist.

Tervishoiuala ametiühingud vastu võetud otsusega ei nõustunud vaid võtsid selle teadmiseks.

(digitaalselt allkirjastatud)
allkirjastatud)
Henn Pärn
Koosoleku juhataja

(digitaalselt
Merle Aro-Raal
Protokollija